

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 1366 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 7-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Цифровизация социально-трудовых отношений: вызовы и перспективы для работников	18
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович	
O'zbekistonda faoliyat ko'rsatayotgan soliq to'lovchi yuridik shaxslarning iqtisodiy faoliyatini rag'batlantirish masalalari.....	26
To'xtaboyev Nuriddin Isomiddin o'g'li	
Ecotourism in Protected Areas: A Literature Review.....	32
Ismoilova Maftuna Mamat qizi	
Iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirishning hududiy xususiyatlari.....	38
Primova Shaxlo Jumayevna	
Statistik baholash va ekonometrik modellashtirish orqali biznes rivojlanish tendensiyalarini samaradorligini baholash.....	43
Xabibullayev Ibrohim, Saidova Marhabo Xabibullo qizi	
Tijorat banklarida xususiy kapital hisobi va auditini takomillashtirish	52
Qodirova Zilola Maxmud qizi	
Qo'shilgan qiymat solig'i ma'muriyatchiligining ilg'or xorij tajribasi.....	57
Erkayev Nodir Xudayberdiyevich	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati va asosiy yo'nalishlari.....	71
Madraximova Zulfiya Nurmatovna, Ishankulova Komila Kurbanovna, Ortiqboeva Aziza Xolmurza qizi, Omonkulova Ro'zigul Akmaljon qizi	
Challenges and opportunities in implementing green economy indicators in uzbekistan's industrial sector under the fourth industrial revolution.....	76
Shodmonov Ruslan Golib ugli, Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich	
Rivojlangan mamlakatlarga ishchi kuchi oqimi va O'zbekiston mehnat bozoridagi o'zgarishlar.....	89
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Mamlakatda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	95
Yuldashboyev Azizulloh Bunyodbek o'g'li, Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich	
"Ta'lim muassasalarida moliyaviy resurslarni samarali rejalashtirish va boshqarish"	101
Bauyetdinov M.J., Medetbayeva D.T.	
Enhancing utilization and minimization of renewable energy systems in uzbekistan	105
To'irova Hamida Umedovna	
Tijorat banklari daromadini oshirishda aholining savodxonligi va xulq atvorining roli	114
Shakhlo Davirova	
2020–2024-yillarda o'zbekistondagi iqtisodiy o'sish dinamikasi	120
Akbarov Nodir, Ibodullayev Navro'zbek	
O'zbekistonda xalqaro moliyaviy institutlarning yashil moliyalashtirish jarayonidagi roli va strategik yo'nalishlari	125
Gulmira Axmadjonova Xabibulla qizi	
Sug'urta tizimiga raqamli texnologiyalarning ta'siri	133
Uzaqova Kamola Bexzodovna, Yahyoyev Bahridinxon Bahroil o'g'li	
Improving payment services practices in commercial banks: strategies for efficiency and security.....	138
Mamayusuf Abdusamatov	
Jahon moliya tizimi: asosiy tendensiyalar va rivojlanishning innovasion yo'nalishlari	143
Ataniyazov Jasurbek Xamidovich	
Повышение конкурентоспособности экологического туризма Узбекистана путём развития всесезонных горных туристических центров.....	150
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar tashqi iqtisodiy faoliyatida valyuta operatsiyalarini takomillashtirish	157
Safarov Alisher Ibrohim o'g'li	

Oliy ta'lim tizimini miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari asosida baholashning kompleks metodologiyasi.....	163
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi, Bozorova Muazzam Hamid qizi	
Ko'chmas mulkni boshqarish samaradorligini baholashning uslubiy yondashuvlari	167
Mirdjalilova Dildora Shuxratovna	
Xizmatlar sohasini rivojlantirishda kichik biznesning ahamiyati va uning innovatsion rivojlantirishdagi muhim xususiyatlari	173
Ulasova Oygul Baxtiyorovna	
Результаты долгосрочного прогнозирования и стратегического анализа эффективной организации современного управления жилищным фондом.....	178
Бердиева Дилфуза Ахатовна	
Improving long-term assets accounting and auditing	184
Gulboy Yusupov	
Davlat budjeti va xususiy sektor ishtirokida oliy ta'limni moliyalashtirishning optimal modeli.....	189
Bozorov Alisher Ro'zimurodovich	
Xufyona iqtisodiyotni qisqartirishda soliq islohotlari va raqamli texnologiyalar: O'zbekiston tajribasi va xalqaro yondashuvlar.....	193
Choriev Makhmayokub, Karimov Mamurbek, Xamrayev Olimjon, Urazov Mansur	
Bank aksiyalarining bozordagi narx dinamikasi va unga ta'sir etuvchi omillar	200
Nomozov Samandar Shuxrat o'g'li	
Sanoatda rivojlanish kafolati: moliyaviy boshqaruvni raqamli transformatsiya orqali avtomatlashtirish.....	206
To'qlijev Abdirauf Bahodir o'g'li	
Inson kapitalini rivojlantirishning jamiyat farovonligi, aholi daromadlariga ta'siri.....	214
Bozorova Saxobat Abdujapparovna	
Анализ конкурентной среды: методология, примеры и этапы процесса.....	219
Садикова Раъно Абдуллаевна	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarning nazariy asoslari va ular bilan ishlash mexanizmining zaruriyati	225
Salixova G.J	
Iqtisodiyotda energiya xavfsizligiga erishishning xorij tajribasi.....	230
Samandarov Og'abek Alisher o'g'li	
Measuring methodologies of influence of the esg factors	235
Tolipova Feruza Alisherovna	
Совершенствование налогового администрирования в условиях экологически устойчивого развития.....	240
Омонов Отажон Журакулович	
Moliyaviy vositalar asosida erkin iqtisodiy zonalarni rivojlantirish strategiyasini takomillashtirish	249
Quziev Ravshan Ramazanovich	
Методологические аспекты внедрения управленческого учета в университетах Узбекистана.....	253
Каршиева Мохинур Олим кизи	
Budjet tashkilotlarida tovar-moddiy zaxiralar hisobini takomillashtirish (tibbiyot muassasalari misolida)	257
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
Умные города как фактор экономического развития.....	261
Нозима Кахрамоновна Хакбердиева	
Перспективы зеленого фактора экономического роста в Республики Узбекистан.....	266
Исламова Насиба Улугбек кизи, Абдурашидов Отабек Улугбекович, Мамасалиева Мукаддас Ибадуллаевна	
Qurilish korxonalarida sifat menejmentini joriy qilish mexanizmlarini takomillashtirish	270
Ergashev O'tkir, Saidov Mash'al Samadovich	
Xorazm viloyatida eksportni rivojlantirish uchun potensial imkoniyatlar va ularni baholash.....	275
Fozil Xolmurotov	
Maishiy xizmatlar sohasini davlat tomonidan tartibga solishning nazariy jihatlarini.....	282
Quliyev Begimqul Melikovich	

O'zbekiston hududlarida chakana kreditlashning o'sishi.....	289
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
Empowering uzbekistan's grain enterprises: innovative strategies for sustainable growth and operational efficiency.....	292
Kurbanova Dildora Abdurakhmanovna	
Kapital investitsiyalarga doir axborotlarni xususiy kapital to'g'risidagi hisobotda aks ettirish uslubiyatini takomillashtirish	298
Boronov Bobur Farxodovich, Muxammadiev Zarrux Umarovich	
To'qimachilik korxonalarining yashil iqtisodiyotga o'tishi va yengil sanoat korxonalarini muqobil energiyadan samarali foydalanish yo'llari	303
Xolbekova Feruzaxon Rasulovna, Jalolova Aziza Jalol qizi	
Research on the effects of interest rate, inflation rate and gross domestic product (GDP) on the level of foreign direct investment (FDI) inflows (evidence from Uzbekistan).....	307
Azimov Shakhzod	
Organik mahsulotlar eksportini rag'batlantirishda maqsadli bozorlarga yo'naltirilgan marketing strategiyalari.....	314
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
Korxona iqtisodini barqarorligini ta'minlash masalalari.....	319
Abdullayev Maqsud Abdumaxmudovich	
Внедрение инновационных методов управления человеческих ресурсов в строительных компаниях.....	323
Джураева Гузаль Шавкатовна	
Sug'urta zararlarini baholashda sun'iy intellektni qo'llash istiqbollari	328
Shoraximova Zilola Nasirdjonovna	
O'zbekiston Respublikasi mahalliy budjet tizimini moliyalashtirish masalalari	332
Qo'ldoshev Diyor O'rol o'g'li	
Raqamli texnologiyalar asosida raqamli ekotizimlar va ularning biznes-jarayonlarga ta'sirini aniqlashga ilmiy qarashlar tahlili	336
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
Innovatsion salohiyatni oshirish asosida qurilish materiallari sanoati korxonalarining boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	342
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna	
Aholi turmush darajasini dinamik kontekstli normallashtirish va moslashuvchan vaznlar usuli orqali baholash	352
Xolto'rayev Islom Ilhomovich, Ollokulova Feruza Mansurovna	
O'zbekiston Respublikasida xufiyona iqtisodiyotini qisqartirish va mamlakat rivojlanishiga uning ta'siri.....	358
Baxtiyorov Sherali Muzaffarovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalarini aholi tomonidan xarid qilish va kompensatsiya ajratish jarayonlarini raqamlashtirish hamda tizimlar integratsiyasi istiqbollari.....	362
Ochilov Abdujabbor Akramovich	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirishda chet el tajribasining afzalliklari.....	369
Raxmatullayeva Shaxnoza Xamidovna, Akbarova Iroda Samatovna	
Qurilishda loyiha boshqaruvi konsepsiyasining mazmuni	375
Pulatov Shaxron Axmedovich	
Loyiha budjeti va uning ijrosini ta'minlash masalalari.....	379
Murodova Mohigul Chori qizi, Xamidov Odil Davurovich	
Qishloq xo'jaligidagi chorvachilik tarmog'ining iqtisodiy faoliyatini o'rta muddatli statistik prognozlarini tuzish (Andijon viloyati misolida).....	390
Iskandarov Davlatbek Xursanbekovich, Urishev Baxtiyor Abdusamatovich, Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
Innovatsion faoliyatning iqtisodiy samaradorligini baholash va rivojlantirish yo'llari.....	397
Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li, Holmirzayeva Gulruh Akbarovna	
Fond bozorida kompaniyaning investitsion jozibadorligini baholash uslubiyoti	403
Yulduz Usmanova	
Jahon bozoriga kirishda elektron bozorlarning ahamiyati	411
Hamroyeva Umda	

Comparative statistical analysis of foreign trade indicators of the Republic of Uzbekistan	415
Abdujalilova Bibisora Bakhodir kizi	
Yaxshi korporativ boshqaruv orqali aksiyadorlik jamiyatlarining kapital qiymatini oshirish: metodologik yondashuv.....	423
Urinov Bobur Nasilloevich	
JAS – barqaror qishloq xo'jaligini rivojlantirishning yapon modeli vositasi	423
Baynazarov Elmurod Erkinovich	
Xususiy banklarning depozit operatsiyalarini mustahkamlash yo'llari	435
Olimov Abror Axadjon o'g'li	
The impact of digital financial technologies on the financial system.....	439
Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li, Pardayev Olim Mamayunosovich	
Korxona eksport salohiyatini oshirishning "yashil" marketing mexanizmi	443
To'rayev Shohrux Halimovich	
O'zbekistonda ichki turizmni rivojlantirishda turistik oqim mavsumiyligini boshqarish yo'llari	448
Fayazov Muxiddin Sobirovich	
Sanoat korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish bo'yicha xalqaro tendensiyalar	453
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Ayollar tadbirkorligining tarixi: O'zbekiston va dunyo bo'yicha rivojlanishi.....	459
Burxanova Sabo Tulanovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida investorlar risklarini pasaytirishni takomillashtirish yo'llari.....	466
Xalilov Umid Ishtemirovich	
Korxona moliyaviy ko'rsatkichlari tahliliga fundamental yondashuv.....	470
Dilshodjon O'rinov, Sanobar Ismoilova	
Iqtisodiy o'zgarishlar davrida korxonalar moliyaviy barqarorligining ta'minlanishi omil va mezonlari	475
Xolbekova Dilobarxon Rasuljon qizi	
Cash accounting as a tool of financial discipline and transparency in the public sector.....	481
Marqaboyev Sardorbek Abdusalomovich, Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Пути совершенствования практике финансирования социального предпринимательства.....	486
И.Ж.Исаков	
O'zbekistonda an'anaviy resurslar va qayta ishlanadigan energiya manbalarini rivojlantirish imkoniyatlaridan unumli foydalanish	490
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich, Kaxramanova Sevdal Shamsiddin qizi	
Ijtimoiy salohiyat – hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishning boshqaruv obyekti sifatida.....	497
Erkayeva Gulbahor Panjiyevna, Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li	
Xorazm oziq-ovqat bozorida mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishda marketing faoliyatlarini baholash usullari	503
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
Переход к зелёной энергетике узбекистана как возможность достижения устойчивого экономического роста.....	508
Бай Жин Хуан (Bai Jin xuan)	
Изучение условий финансирования проектов международными банками развития	513
Жалилова Барнохон Суръатжоновна	
O'zbekiston respublikasi budjet jarayonida budjetlarning ochiqqligi va jamoatchilik ishtirokini oshirish.....	517
Shodmonqulov Temurbek Ulug'bek o'g'li	
Chiqib ketayotgan aktivlarni hisobga olish va baholash masalalari	522
Kuziyeva Dinora Bahodirovna	
Asosiy kapitalga investitsiyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri.....	528
Qo'shbaqov Aybek Shovqiyevich	
Changes in employee benefits and human resource management in accounting system of the Republic of Uzbekistan	535
Ravshanbekov Lazizbek Tolibjon o'g'li, Toshpulatova Munisabonu	

Iqtisodiyot tarmoqlarida suv iste'molini boshqaruvining raqamlashtirish tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish istiqbollari.....	541
Karimov Anvarjon Muqumjonovich	
Теоретические аспекты налогообложения доходов физических лиц на основе всеобщего декларирования	547
Усманова Мухлиса Сагдуллаевна	
Bank tizimini raqamlashtirish va uning bank barqarorligiga ta'siri.....	555
Sayfullayev Jamshidjon Xabibjanovich	
Kambag'allikni qisqartirish va aholi bandligini ta'minlashda tadbirkorlik faoliyatining o'rni	560
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
Innovatsion korxonalarda xarajatlar hisobining zamonaviy usullari	565
Turayev Og'abek Kaxramonovich, Ochilov Shavkat Toshmamatovich	
Дополнительные услуги в индустрии гостеприимства как эффективный инструмент продвижения бренда предприятия	570
А.И. Лесников, Д.В. Мамаева	
Преимущества и вызовы перехода на зелёную экономику	580
Умарова Гузал Гайратовна, Лапасова Камола Фарход кизи	
Yashil iqtisodiyot sharoitida hududlarda ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish	586
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li, Djurayeva Maxliyoxon Xayrullayevna	
Yashil iqtisodiy o'sishni ta'minlashda bevosita soliqlar rolini oshirish masalalari	591
Abdullayev Dilmurod Aliyar o'g'li	
The main directions for improving innovative activities in agriculture	598
Aytmuratova Miyrigul Zhalgasovna	
Klaster tizimi orqali O'zbekistonda qishloq xo'jaligining iqtisodiy o'sishi	605
Xaydarov Sardor Komil o'g'li	
Inklyuziv ta'lim: adolatli va teng jamiyat sari	610
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
Yashil iqtisodiyot: muammo va yechimlar	615
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
Issues of using foreign loans in the development of the transport system in the Republic of Uzbekistan	621
Alimov Ilhomjon Ikromovich	
Проблемы и резервы развития пищевой промышленности в экспортном направлении.....	628
Ўролова Севара Бехзод кизи	
Оценка степени риска инновационной деятельности	634
Алиева Эльнара Аметовна	
Yashil innovatsiyalar, ularning turlari va omillari.....	638
Maxkamova Sayyora Shokirovna	
Qishloq xo'jaligida transport tizimidan samarali foydalanishning nazariy asoslari.....	641
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
Soliq ma'murchiligida nazorat funksiyasi va unda kameral soliq tekshiruvi hamda takomillashtirish yo'llari.....	648
Hujamuradov Abrorbek Ro'zimurat o'g'li	
Sanoat korxonalarida xarajatlarni mahsulot tannarxiga taqsimlash metodologiyasini takomillashtirish istiqbollari	653
Safarov Javohir Ismoilovich	
Moliyaviy hisobotlarni shakllantirishda milliy standartlarni xalqaro standartlarga uyg'unlashtirish masalalari	659
G'aniyev Zafar Usanovich	
Ta'lim kreditini moliyalashtirish jamg'armasi faoliyati.....	666
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Tibbiyot muassasalarining moliyaviy ta'minoti va resurslardan foydalanish mexanizmlariga ta'sir qiluvchi omillar	670
Elmurodov G'ayratjon Abdumurodovich	
Tourism finance for sustainability: investing in green futures	674
Tashpulatov Sadriddin Sayfulloevich	

Ta'lim jarayonlarini boshqarishda mobil texnologiyalar	681
Esonova Mohiraxon Sodiqjon qizi, Ovхunov Iqboljon Abdunabiyevich, Sherzodbek Nabiyev Nurmuhammad o'g'li	
Banklarda risklarni nazorat qilishning amaliyoti	686
Jumanazarov Muzaffar Jumanazar o'g'li	
Налоговые реформы в Узбекистане: вызовы, достижения и перспективы	692
Садиков Искандар Гайратович, Буранова Лола Вахобовна	
Turizm xizmatlari samaradorligini baholash usullari va vositalari tahlili	704
Jiyanov Uktam Panjiyevich	
Korxona va tashkilotlarda xodimlarni boshqarish strategiyasi	712
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarini menejerlik faoliyatiga tayyorlashning ahamiyati	716
Dusmaxamedov Abduljalil Abdusabirovich	
Davlat korxonasini xo'jalik jamiyatiga o'zgartirishning foydali jihatlari	720
Z.D. Sanjarov	
The role and main types of agricultural tourism in Uzbekistan	724
M.Xolmuratova, G.N.Tojiyeva	
Цифровые технологии как драйвер повышения эффективности банковского маркетинга	727
Кахрамонов Хуршиджон Шухрат угли, Маннабова Хулкар Фарход кизи	
Потребительская стоимость товаров в условиях экономики Узбекистана	735
Мусаева Шоира Азимовна	
Valyuta risklarini boshqarishda metching siyosatining ahamiyatini oshirish	739
Yahuyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
Yangi o'zbekiston iqtisodiyotida xususiy tadbirkorlikning roli va ahamiyati	744
Azimova Shoxista Salohiddinovna	
Improving the methodology for assessing the financial stability of banks	750
Sharipova N.H.	
Инструменты стратегического планирования и прогнозирования в управлении ООО "МТЕ ТЕХНИК": оценка и повышение финансовой стабильности	757
Нишоновна Муниса Одилжон кизи	
Актуальные вопросы налоговой политики	763
Бердыева Угулой Абдурахмоновна	
Ilm-fanni moliyalashtirish va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi	768
Ramazonov Javohir Bekzod o'g'li	
Jizzax viloyatida ekologik, rekreatsiya turizmlarini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini baholash va uni prognozlashtirish	773
G'apparov Azim Qayumovich	
Qashqadaryo viloyatida ekologik va yashil texnologiyalarga kiritilayotgan investitsiyalar	781
Meylikov Fazliddin Abduhalim o'g'li, Buriyev Shaxbos Baxtiyorovich	
Biznes subyektlari auditida soddalashtirilgan moliyaviy hisobot tayyorlash usulini qo'llash xususiyatlari	786
Tajekeev Ziyatdin Kobeysinovich	
Biznes jarayonlarni modellashtirishning nazariy asoslari	791
Mullajonova (Matchanova) Shaxsanam Taxiroyva	
Raqamli xizmatlar bozori: elektron tijorat orqali xizmat ko'rsatishning yangi bosqichlari	796
Maxammadaliyeva Muslimaxon Sherali Qizi	
"Yashil iqtisodiyot"ga o'tish zaruriyati va uni barqarorlashtirishning ahamiyati	800
Musurmankulova Gulchehra Isabekovna	
Ekologik turizm nuqtai nazaridan turizm marketingining usullari va asosiy vositalarining xususiyatlari	806
Yokubjonova Xulkarbonu Yokubovna	
O'zbekiston iqtisodiyotida turizmning o'rni va rivojlanish istiqbollari	815
Qosimova Fazilat, Kalandarov Ravshan	
Korporativ strategiyani ishlab chiqish bosqichlarining tahlili	819
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Abduvasiyeva Marjona Anvarovna	

Mamlakatimiz turizmini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha o'tkazilayotgan islohotlarning o'rni.....	823
Ayubov Ilyos Ilxomovich, Nuridinov Bexruz Akbar o'g'li	
Hududlarda tadbirkorlarning islomiy investitsiyalardan foydalanish niyatlariga undovchi omillarning empirik tadqiqoti.....	829
Irgasheva Gulbahor	
Davlat vositalari yordamida innovatsion faoliyatni moliyaviy rag'batlantirish yo'nalishlari	836
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Важность качества управления на предприятиях общественного питания.....	842
Абдуллаева Зульфия Иззатовна, Махмудов Суннатжон Абдужаббор Угли	
O'zbekistonda "yashil" moliyalashtirishni rivojlantirish yo'nalishlari	848
Shaislamova Nargiza Qabilovna	
Mahalliy budjetning qo'shimcha daromadlarini shakillantirish yo'nalishlari.....	856
Yuldashev Javohirbek Ikromjon o'g'li	
Davlat moliyaviy nazoratida axborot texnologiyalaridan foydalanishni kengaytirish masalalari	860
Ro'zimatova Nigora Abdullaevna	
Принципы «справедливой стоимости» в мсфо: достоинства и проблемы применения в банках узбекистана	869
Айтмуродова Рушана Бахтиеровна	
Yashil iqtisodiyot loyihalarini moliyalashtirishning nazariy jihatlari	876
Allaberganova Asalxon Kadirovna	
Davlat moliyaviy nazoratini tashkil etish hamda amalga oshirish tartibini takomillashtirish	880
Xasanov Ruslan Raxmatovich	
Yirik soliq to'lovchilar va ularning investitsiyaviy faolligini investitsiyaviy chegirmalar orqali rag'batlantirish	883
Tohirov Shuhrat Niyoz o'g'li	
MHXS bo'yicha moliyaviy hisobot tayyorlashda foydalaniladigan tuzatuvchi buxgalteriya yozuvlar.....	888
Sheraliyev Xayrulla Karimovich	
Qurilish korxonalarida investitsiyalarni boshqarishning xorijiy tajribalari va ularni mamlakatimizda foydalanish yo'llari	894
Karimov Inomjon Ortikbaevich	
Davlat xaridini tashkil etishning ijtimoiy-iqtisodiy amaliyati va uni iqtisodiyotga ta'siri.....	900
Burxanov G'ofur Baxodirovich	
Влияние технологических инноваций на международные финансовые рынки, а также на финансовый рынок нашего государства.....	904
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
Strategic development of global companies in modern conditions.....	909
Nasimov Bakhtiyor Vasiyevich	
Hududlarda sog'liqni saqlash tizimi asosiy ko'rsatkichlarini noaniq modellashtirish yordamida kompleks baholash.....	914
Ismoilova Dilfuza Ibodullayevna	
Tijorat banklari faoliyatini transformatsiyalashuv jarayonlarini takomillashtirish.....	923
Kulboyeva Nargiz Majitovna	
Сущность и причины возникновения проблемных кредитов	929
Улмасой Ахмедова Хусан кизи	
The use of digitalization and technologies in updating credit policy.....	934
Otabek Ma'mirjon ogli Azimov	
Финансовое моделирование сценариев развития предприятия с использованием методов многокритериального принятия решений (МКПР).....	938
Axmedov Akbarali Sultonmurodovich, Yuldosheva Gulnoza Abdinabievna	
Yuqori samarali energiya tejash texnologiyalari va katalizga asoslangan konversiya jarayonlari.....	945
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
Kambag'allikni kamaytirish maqsadida aholining ijtimoiy himoyalash mexanizmini takomillashtirish	951
Kasimova Gulyar Axmatovna	

Tijorat banklarida foiz riski muammosi	957
Turdiyev Abdulhakim Kulbazarovich	
Milliy mahsulotlarni tashqi bozorlarga olib chiqishdagi to'siqlarni bartaraf qilish choralari.....	964
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni moliyalashtirish usullari.....	970
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
O'zbekistonda mehmonxonalarda ovqatlantirish xizmatlarini takomillashtirish konsepsiyasi: strategik yondashuv.....	974
Yaxshiyev Xusniddin Tolibovich	
O'zbekiston sanoatida "yashil texnologiyalar" dan foydalanish va barqaror rivojlanish.....	979
Ubaydullaeva Gulchehra Erkabaevna	
Sanoat korxonalarida resurslarini rejalashtirish (ERP) tizimlarini joriy etishning orqali iqtisodiy samaradorlikni ta'minlash yo'llari	985
Azizov Abdulla Abdisalamovich	
Yashil texnologiyalar asosida sanoatni modernizatsiya qilish	990
Muftaydinov Mansur Kiyomidinovich	
Ta'lim va ilm-fan rivoji – taraqqiyot garovi	995
Jamalova Gulnora Gulomovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida turizm sektorida barqaror bandlikni ta'minlash masalalari.....	1000
To'rabekov Sohijon Sherboy o'g'li	
Yashil energitikasi integratsiya qilish va energiya samaradorligini oshirishning zamonaviy usuli (aqlli tarmoqlar-smart grids)	1007
Karimova Salima Elamonovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida soliqlarni raqamlashtirishni takomillashtirish	1012
Jo'rayev Botir Abdiyevich	
Yashil iqtisodiyotda tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish samaradorligi (TEM ko'rsatkichlar izohi)	1018
Sharifova Nargiza Djurayevna	
Экономическое образование молодёжи основа будущего страны.....	1023
Айматова Фарида, Айтиниязова Наргиза	
Biznes turizmining bugungi kundagi rivojlanish tendensiyasi.....	1028
Yangiyeva Sabrina Ixtiyorovna, Daniyarova Feruza Bahriddinovna	
Особенности кредитования сельскохозяйственных организаций и этапы его развития.....	1032
Ж.Я.Нуриллаев	
Xorijiy tajriba asosida O'zbekiston yashil iqtisodiyotini takomillashtirish yo'llari.....	1039
Xikmatova Husnora Fatxulla qizi	
Yashil iqtisodiyot sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda davlatning roli	1045
Umarov Muzaffar Yusupbayevich, Otamurodov Rasulbek Batirovich, Xaitbayev Jasurbek Otaxanovich, Atadjanov Kadambay Sapayevich	
Mintaqada raqamli transformatsiya rivojlanishida moliyaviy texnologiyalarning ahamiyati.....	1052
Rustamov Jasurbek Ravshanbek o'g'li	
Tijorat banklaridan olingan kreditni qaytarishda foiz stavkalari ta'sirining tahlili.....	1058
Xanmuratov Roushenbek Xalmuxammetovich, Vaxabov.A.V	
Tabiiy va sun'iy tolalarning ekologik ta'siri va yashil ishlab chiqarish texnologiyalariga o'tish bosqichlari.....	1066
Raximov Furqat Jalalovich	
Maishiy kimyo tovarlari B2B taqsimotida chakana savdo tarmoqlari bilan marketing asosidagi strategik hamkorlik	1071
Ro'ziyeva Farzona Komiljon qizi	
Мировой финансовый кризис и его влияния на состояние экономики Узбекистана	1076
Раупова Мхлисахон Ибрахимжон кизи	
Uzoq muddatli aktivlar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish.....	1087
Hakimov Faxritdin Abdusattorovich	
O'zbekistonda tadbirkorlikni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari	1093
Djo'rayeva Lola Abdugabbarovna	

Yo'l qurilish tashkilotlarida yo'l qurilish ko'lamini oshirib, samarali resurslar taqsimotini ishlab chiqish.....	1099
Raximov Dilshodjon Turdiali o'g'li	
Ilg'or xorij tajribalaridan O'zbekiston amaliyotida foydalanish imkoniyatlari	1104
Karimova Komila Daniyarovna	
Ichki audit samaradorligini tahlil qilish metodologiyasi.....	1111
I.G'.Isroilov	
Выведение практического сотрудничества на качественно новый уровень государств центрально-азиатского региона в укреплении концепции «зеленой экономики» в эпоху глобализации.....	1117
Парпиева Наргиза Тахировна	
Kimyo sanoati korxonalarida lean production konsepsiyasidan foydalanish istiqbollari	1122
Gulbayeva Feruza Islomovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida auditorlik xizmatlarining ahamiyati.....	1127
Maxmudov Saidjamol Kadirjanovich	
Tijorat banklari resurs bazasini mustahkamlash yo'llari	1131
Allaberganov Sirojali Saxatovich	
Теоретические основы формирования понятия «финансовая стабильность» Часть II	1143
Алиева Сусанна Сейрановна	
O'zbekiston moliya tizimini raqamlashtirishning rivojlanish tendensiyalari.....	1148
Tashmatova Rano Gaibovna, Qodirov Nurhayot Normuhammad o'g'li	
Theoretical basis of the use of modern information technologies in accounting	1154
Annayev Abdurasul Abdurashidovich, Tojiboyev Jasurbek Shavkat o'g'li, Rustamov Suxrob Asror o'g'li	
Moliyaviy bozorlar chayqalmoqda: investorlar uchun yangi signalmi?	1158
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li, Yaxshiboyev Jahongir Abdualimovich	
Yashil moliyalashtirish va esg samaradorligining iqtisodiyot barqarorligidagi o'rni.....	1166
Yusupov Sherzodbek Baxtiyor o'g'li, Atadjanov Kadambay Sapayevich, Madraimov Xabibulla Madaminovich	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni kamaytirish bo'yicha tizimlarni takomillashtirish yo'llari	1170
Bekmurodova Mahbuba Mahmudovna	
Maqola: Globalizatsiyada inson resurslarini boshqarishda raqamli transformatsiyaning rejasini tuzish	1177
Salimjonova Gulhayo Asliddin qizi, Ovxonov Iqboljon Abdunabiyevich, Nabiye Sherzodbek Nurmuhammad o'g'li	
Turizm sanoatida Internet-marketing vositalari va ulardan samarali foydalanish	1182
Babaev Jo'rabek	
Ishlab chiqarishni boshqarishda mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilishning ahamiyati	1190
Asqarova Lobarxon Usmanjanovna	
O'zbekistonda ichki turizm faoliyatini rivojlantirishda transport infratuzilmasini boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy jihatlarini	1194
Turopov Maqsudjon	
Kichik biznes faoliyatini rivojlantirishda soliq siyosatini takomillashtirishning ahamiyati	1199
Abdurahmonov Abdumalik Abdug'ani o'g'li	
Madaniy-tomosha xizmatlarining tahlili va uni rivojlantirish yo'llari	1204
Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Цифровизация экономики и генезис стран мирового хозяйства	1211
Камилова Наргиза Абдукажоровна	
“Oila va xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi” faoliyati	1216
Xushmurodov Baxtiyor Turg'un o'g'li	
Soliq stavkalarini tabaqalashtirish asosida soliq to'lovchilar iqtisodiy faoliyatini tartibga solish mexanizmlari.....	1220
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish va barqaror rivojlanishga ta'sir etuvchi omillar	1223
Xamdamov Shoh-Jahon Rahmat o'g'li	
Mintaqaning eksport salohiyati tahlili asosida istiqbolli y'nalishlarni aniqlash (Xorazm viloyati misolida).....	1229
Ibadullayev Ergash Bakturdiyevich	

Uy-joy kommunal xo'jaligini mintaqada innovatsion rivojlantirishni boshqaruvi	1235
Adilova Yulduz Shavkatovna	
Bank tizimi likvidligini ta'minlash vositalari va usullarini takomillashtirish	1239
Poyonov Bobir Bekmurod o'g'li	
Milliy brendlarni shakllantirish orqali tashqi bozorlarda raqobatbardoshlikni oshirish	1245
Muratbaeva Eleonora Muxamedjan qizi	
Charm mahsulotlaridan tayyorlangan bolalar transformatsion sumka ishlab chiqarish iqtisodiy samaradorligi	1250
Ismailov Nurulla Tuychibayevich	
O'zbekistonda qurilish materiallari ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyati: iqtisodiy tahlil va islohotlar zarurati	1256
Raximov Ilyos Ikramovich	
Yoqilg'i-energetika kompleksida innovatsion salohiyatni oshirish strategiyasi.....	1262
Nabiyeva Saidaxon Abduvaxabovna	
Banklarda moliyaviy xavfsizlik kategoriyasining evolyusiyasi.....	1268
Qobilov Muxammad Ayubxon Yusufjon o'g'li	
Развитие системы бухгалтерского учёта и отчётности на современном этапе	1273
Мамажонов Акрамжон Тургунович, Юсупова Малика Ботиралиевна	
Практика банковского кредитования предпринимательских субъектов сферы услуг в германии	1279
Мукарова Сарвиноз Маликовна, Каримова Азиза Махомадризовна	
Статистический анализ теневой экономики в узбекистане	1283
Кошанов Абдимурат Азат ули, Абдиразакова Асемай Жандулла кизи	
The importance of using digital technologies in business	1288
Makhmudova Munisakhon Abbos qizi	
0,4 kv kuchlanishdan ta'minlanuvchi suv nasoslarini tarmoq faza kuchlanishi yo'qolishidan himoyalash.....	1292
Xalikova Xurshida Abdullayevna, Nurova Malika Abduzairovna, Mustayev Ruslan Aktamovich	
Tijorat banklarida korporativ boshqaruv tizimining samaradorligini oshirish	1297
Dexkonova Sayidaxon Nurmuxammatovna	
Ijtimoiy-iqtisodiyot va markaziy osiyo mamlakatlari ijtimoiy sohada	1302
Usmanxo'jayeva Surayyo Muxtarovna	
Aksiyalarni ommaviy joylashtirish amaliyotini tashkil etish va o'tkazish bosqichlari	1307
Raimov Farrux Avazjon o'g'li	
Approaches to effective management of tax liabilities through tax auditing	1311
Abdullayev Abror Bozarboevich	
Tijorat banklarida aktivlarni sekyuritizatsiyalash tizimini takomillashtirish.....	1316
Axmedov Akbarali Sultonmurodovich	
Tashqi va ichki omillar ta'sirini hisobga olgan holda korxona moliyaviy holati barqarorligining tahlili	1325
Eshkuvatov Azizjon Baxtiyorovich	
Tijorat banklari tomonidan ajratilayotgan kreditlarning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi roli	1330
Masharipov Rasulbek Jo'rabekovich	
Sun'iy intellekt asosida bank tizimini modernizasiya qilish va samaradorligini oshirish	1333
Boykulov Baxriddin Karshievich	
Aksiyadorlik jamiyatlarini moliyalashtirish manbalaridan samarali foydalanish.....	1338
Arifjanova Yayraxon Usmonxo'jayevna	
Ipoteka obligasiyalarining mamlakat iqtisodiyotining o'sishidagi ahamiyati hamda mazkur obligasiyalar bilan bog'liq risklar.....	1343
Ibrohimov Yorqinjon To'liqin o'g'li	
Анализ спроса и потребительского поведения на продукцию, выращенную гидропонным методом	1349
Дурманов Акмал Шаймарданович	
Global moliyaviy inqirozlar sharoitida aholi daromadlarining barqarorligini ta'minlash strategiyalari.....	1355
Qurbanov Ulug'bek Erkinovich, Nutfullayev Shohrux Mexli o'g'li	

“O‘zbekistonning “yashil iqtisodiyot”ga o‘tish strategiyasi: mavjud muammo va istiqbolli imkoniyatlar”	1359
Ismailov Dilshod Anvarjonovich, Akramova Aziza Abduvohidovna	

“O‘ZBEKISTONNING “YASHIL IQTISODIYOT”GA O‘TISH STRATEGIYASI: MAVJUD MUAMMO VA ISTIQBOLLI IMKONIYATLAR”

Ismailov Dilshod Anvarjonovich

TDIU. dots.

ORCID: 0000-0001-7199-3773

Email: dilshod555555@gmail.com

Akramova Aziza Abduvohidovna

TDIU, talaba

ORCID: 0009-0006-9345-5507

Email: azizaakromova272@gmail.com

Annotatsiya: O'zbekistonning iqlim o'zgarishlariga nisbatan yuqori darajadagi zaifligi mamlakatda yashil iqtisodiyotga o'tishni jadallashtirish zaruratini yuzaga keltirmoqda. Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasining "yashil iqtisodiyot"ga o'tish bo'yicha milliy strategiyasi chuqur tahlil qilinadi. Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, barqaror energiya, suv resurslarini boshqarish, atrof-muhitni muhofaza qilish texnologiyalari va yashil ish o'rinlari yaratish borasida istiqbolli imkoniyatlar mavjud. Shu bilan birga, institutsional salohiyatning yetarli emasligi, moliyalashtirishdagi cheklovlar va texnologik innovatsiyalar yetishmovchiligi kabi muammolar aniqlangan. Mualliflar xalqaro tajribani inobatga olgan holda, O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini taklif qiladilar. Tadqiqot xulosalari mamlakatda barqaror iqtisodiy o'sish va ekologik xavfsizlikni ta'minlashda ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, barqaror rivojlanish, energiya samaradorligi, qayta tiklanuvchi energiya, ekologik xavfsizlik, resurslardan samarali foydalanish, ekologik innovatsiyalar.

Abstract: Uzbekistan, like other Central Asian countries, is highly vulnerable to the impacts of climate change, which necessitates an accelerated transition to a green economy. This article provides a comprehensive analysis of Uzbekistan's national strategy for transitioning toward sustainable development. The research identifies promising opportunities in renewable energy, water resource management, environmental protection technologies, and green job creation. However, several challenges persist, including limited institutional capacity, financing gaps, and insufficient technological infrastructure. By examining international best practices, the authors propose key policy directions to enhance green economic development in Uzbekistan. The findings offer both theoretical and practical relevance for ensuring long-term economic growth and environmental sustainability in the country.

Key words: green economy, sustainable development, energy efficiency, renewable energy, environmental security, efficient resource use, environmental innovation.

Аннотация: Узбекистан, как и другие страны Центральной Азии, обладает высокой уязвимостью к изменениям климата, что усиливает актуальность перехода к «зелёной экономике». В статье проводится комплексный анализ стратегии Узбекистана по переходу к устойчивому развитию через внедрение экологически чистых технологий, рациональное использование водных и энергетических ресурсов, развитие возобновляемой энергетики и создание «зелёных» рабочих мест. На основе анализа выявлены ключевые проблемы, включая ограниченный доступ к финансированию, нехватку институционального потенциала и слабую технологическую базу. Вместе с тем подчеркиваются перспективы международного сотрудничества и адаптации успешных зарубежных практик. Представленные выводы имеют научную и прикладную ценность для дальнейшего продвижения экологически устойчивой модели развития в Узбекистане.

Ключевые слова: зелёная экономика, устойчивое развитие, энергоэффективность, возобновляемая энергетика, экологическая безопасность, рациональное использование ресурсов, экологические инновации.

KIRISH

Hozirgi kunda global iqtisodiyotni rivojlantirish jarayonida dunyo hamjamiyati bir qator murakkab muammolar va cheklolarga duch kelmoqda. Aholining ehtiyojlari cheksiz bo'lsa-da, mavjud tabiiy resurslarning chegaralanganligi mahsulot va xizmatlarga bo'lgan talabning keskin ortishiga olib kelmoqda. Ayniqsa, sanoat ishlab chiqarishining asosiy qismi hali ham qazib olinadigan yoqilg'ilarga tayanadi. Bu esa global miqyosda ekologik muvozanatga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Xususan, korxona va zavodlar faoliyati natijasida atmosferaga katta miqdorda issiqxona gazlari (IG) chiqarilmoqda. Bu holat iqlim o'zgarishining kuchayishiga, o'z navbatida esa qurg'oqchilik, yer degradatsiyasi, ekin maydonlarining qisqarishi, o'rmonlarning nobud bo'lishi kabi ekologik muammolar va ularning ijtimoiy oqibatlariga olib kelmoqda.

Ushbu holatlar mavjud jahon iqtisodiy modeli barqaror emasligini ko'rsatib, rivojlanish tamoyillarini qayta ko'rib chiqish zaruratini yuzaga keltirdi. Natijada, iqtisodiy o'sish, ekologik muhofaza va ijtimoiy adolatni uyg'unlashtiruvchi "yashil iqtisodiyot"ga o'tish eng maqbul yo'l sifatida tan olindi.

Bugungi kunda ekologik barqarorlik va iqlim o'zgarishlariga qarshi kurashish global iqtisodiy va siyosiy kun tartibining eng dolzarb masalalaridan biriga aylangan. O'zbekiston iqlim o'zgarishiga nisbatan zaiflik darajasi bo'yicha 191 ta davlat ichida 96-o'rinni egallaydi (ND-GAIN, 2019). Mamlakatda zilzila va toshqinlar xavfi yuqori bo'lib, har yili o'rtacha 1,4 million kishi ushbu ofatlardan aziyat chekmoqda va bu iqtisodiyotga deyarli 3 milliard AQSh dollari miqdorida zarar yetkazmoqda. Mintaqaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, Markaziy Osiyo mamlakatlarida yuzaga kelayotgan rivojlanish muammolarining 70 foizi toza suv tanqisligi bilan bog'liq [1]. Jahon Resurslari Instituti ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekiston suv tanqisligidan eng ko'p zarar ko'rayotgan 25 davlatdan biri hisoblanadi. Suv taqchilligi va yerlarning degradatsiyasi natijasida qishloq xo'jaligi mahsuldorligi pasaymoqda va oziq-ovqat xavfsizligi xavf ostida qolmoqda [2].

Shu nuqtai nazardan, yashil iqtisodiyotga o'tish nafaqat ekologik ehtiyoj, balki barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning asosiy shartiga aylanmoqda. Bu yo'l iqtisodiy o'sish, atrof-muhitni muhofaza qilish va ijtimoiy tenglikni uyg'unlashtiruvchi kompleks yondashuvni taqozo etadi [4].

O'zbekistonning geografik joylashuvi va tabiiy resurslarga boyligi, xususan quyosh va shamol energiyasidan foydalanish imkoniyatlari, xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlik qilish va texnologik innovatsiyalarni joriy etish bo'yicha global tajribalardan foydalanish imkoniyati mamlakat uchun muhim ustuvorliklarni yuzaga keltirmoqda. So'nggi yillarda O'zbekistonda iqtisodiy o'sish asosan qazilma resurslarni ekspluatatsiya qilish, tog'-kon sanoati va energetikaga asoslangan bo'lsa-da, bu holat energiyani ko'p iste'mol qiluvchi sanoat strukturasini shakllantirdi. Natijada, O'zbekiston issiqxona gazlari chiqindilari bo'yicha dunyoda beshinchi o'rinda, Yevropa va Markaziy Osiyoda esa yetakchi o'rinni egallaydi [3].

Mazkur maqola O'zbekistonning yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasi doirasida yuzaga kelayotgan asosiy muammolarni tahlil qilish, mavjud imkoniyatlarni baholash hamda uzoq muddatli barqaror rivojlanishni ta'minlovchi yo'nalishlarni aniqlashga qaratilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Markaziy Osiyo mintaqasida suv resurslarining barqaror boshqaruvi "yashil iqtisodiyot"ni shakllantirishda muhim omil sanaladi. Berndtsson va Tussupova suv resurslarining kamayib borayotganligi fonida, O'zbekiston kabi davlatlarda suvni tejash texnologiyalariga o'tishni kechiktirmaslik zarurligini ta'kidlaydi. Jahon resurslari institutining Aqueduct platformasi ma'lumotlari esa O'zbekiston suv taqchilligi yuqori bo'lgan 17 davlat qatoriga kirishini ko'rsatadi, bu esa "yashil" o'sishga to'siq bo'lishi mumkinligini isbotlaydi.

Issiqxona gazlari chiqindilari masalasida WRI CAIT ma'lumotlar bazasi asosida tayyorlangan hisobotlarda yoqilg'i-energetika kompleksining umumiy emissiyaning 90 foiziga yaqinini tashkil etishi ko'rsatilgan. Bu esa energiya sektorini modernizatsiya qilish, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini kengaytirish strategiyasining asosiy zaruratga aylanganini ko'rsatadi.

Jahon bankining hujjatlarida O'zbekistonda ekologik barqarorlikni ta'minlash uchun zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, energetika va qishloq xo'jaligida resurslardan samarali foydalanishni kengaytirish bo'yicha yondashuvlar taklif qilingan. IEA (Xalqaro energiya agentligi) esa elektr energiyasi ishlab chiqarishda qayta tiklanuvchi manbalar ulushini oshirish O'zbekiston uchun uzoq muddatli iqtisodiy va ekologik foyda keltirishini ta'kidlaydi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 2-dekabrdagi "2030-yilgacha O'zbekiston Respublikasining "yashil" iqtisodiyotga o'tishiga qaratilgan islohotlar samaradorligini oshirish bo'yicha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-436-sonli qarorida o'tish bo'yicha strategik yo'nalishlar, xususan, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini 15 GVtga yetkazish va issiqxona gazlari chiqindilarini 35 foizga kamaytirish aniq belgilab qo'yilgan.

Ushbu ilmiy manbalar O'zbekistonning "yashil" iqtisodiy o'sishga o'tishda qanday muammolar va imkoniyatlarga ega ekanini ilmiy asosda yoritib beradi hamda strategik qarorlarni qabul qilishda muhim manba hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Yashil iqtisodiyotga o'tish bo'yicha tadqiqot metodologiyasi bir qator muhim aspektlarni o'z ichiga oladi. Ushbu jarayonni tahlil qilishda quyidagi ilmiy usullar va yondashuvlar samarali vosita bo'lib xizmat qiladi:

- Maqsadlarni aniqlash: Yashil iqtisodiyotga o'tishning asosiy maqsadlari – ekologik barqarorlik, iqtisodiy o'sish va ijtimoiy adolat mezonlarini aniqlash va ularni mezonlar asosida o'lchash.

- Adabiyotlar tahlili: Yashil iqtisodiyot, barqaror rivojlanish va ekologik innovatsiyalar bo'yicha ilgari o'tkazilgan ilmiy izlanishlar, statistik hisobotlar va xalqaro tajribalarni o'rganish orqali konseptual asoslarni shakllantirish.

- Monitoring va baholash tizimi: Yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida yuzaga kelayotgan o'zgarishlarni tizimli ravishda kuzatish, natijalarni baholash va jarayon samaradorligini aniqlash uchun indikatorlar tizimini ishlab chiqish.

Mazkur metodologik yondashuvlar orqali yashil iqtisodiyotga o'tishning barcha asosiy yo'nalishlari – iqtisodiy, ekologik va ijtimoiy jihatlar chuqur o'rganiladi hamda milliy sharoitlarga moslashtirilgan samarali strategiyalar ishlab chiqiladi. Tadqiqotda sifatli va miqdoriy tahlil uslublari uyg'un holda qo'llanilib, xalqaro standartlarga asoslangan yondashuvlar inobatga olingan.

TAHLIL VA NATIJALAR

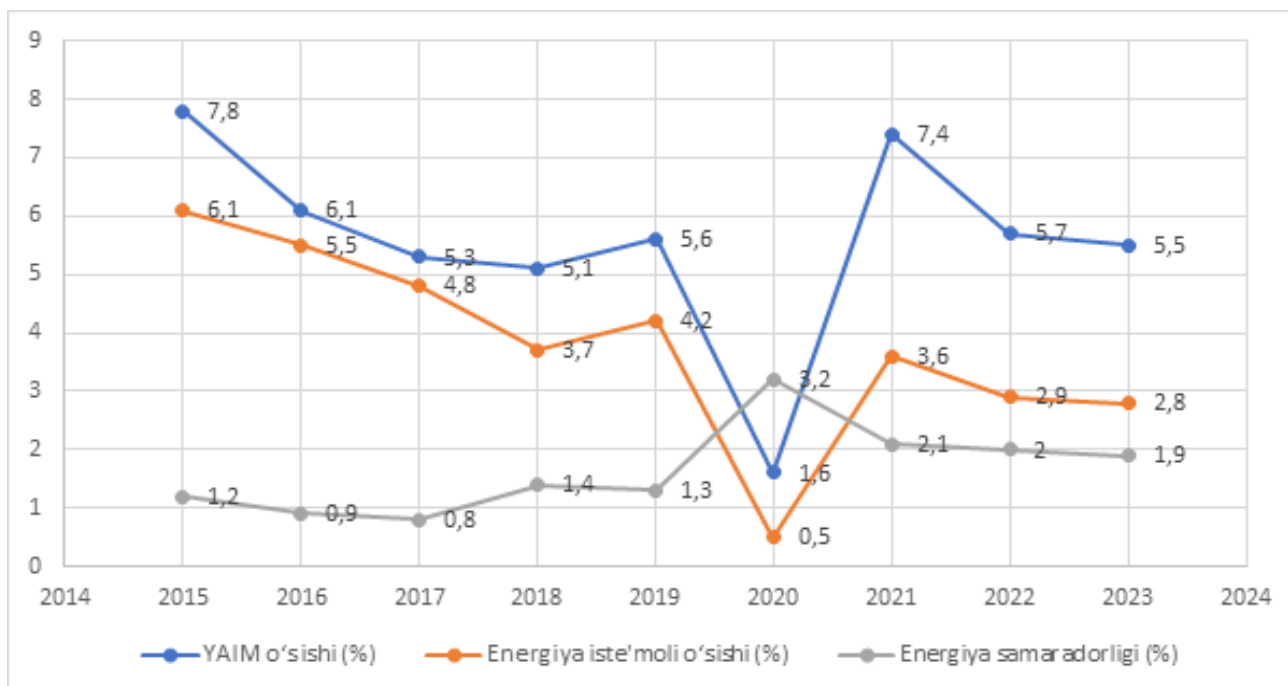
Yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasi nafaqat iqtisodiy o'sishni ta'minlash, balki kelajak avlodlar uchun toza va barqaror muhit yaratish maqsadida amalga oshirilmoqda. Bu jarayon kompleks yondashuvni, tizimli islohotlarni va jamiyatning barcha qatlamlari ishtirokini talab qiladi. O'zbekiston uchun bu strategiya qator dolzarb muammolar va imkoniyatlarni o'z ichiga oladi.

- Investitsiya va moliyaviy cheklovlar: Yashil texnologiyalarni joriy etish, ekologik infratuzilmalarni modernizatsiya qilish va qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish katta moliyaviy resurslarni talab etadi. Aksariyat rivojlanayotgan mamlakatlarda, jumladan O'zbekistonda, bu yo'nalishda yetarli investitsiya mablag'lari mavjud emas. Shu sababli, davlat–xususiy sheriklik, xalqaro grantlar va iqlim moliyasi vositalaridan foydalanish zarur.

- Suv resurslarining tanqisligi: O'zbekiston suv resurslari bo'yicha cheklangan imkoniyatlarga ega davlatlar sirasiga kiradi. Iqlim o'zgarishi natijasida kuchayib borayotgan qurg'oqchilik, mavjud suv resurslaridan samarasiz foydalanish va aholining o'sib borayotgan ehtiyojlari mavjud muammoni yanada chuqurlashtirmoqda. Ushbu sharoitda suvni tejovchi texnologiyalarni joriy qilish, sug'orish tizimlarini zamonaviylashtirish va kam suv talab qiluvchi qishloq xo'jaligi ekinlariga ustuvorlik berish strategik ahamiyat kasb etadi.

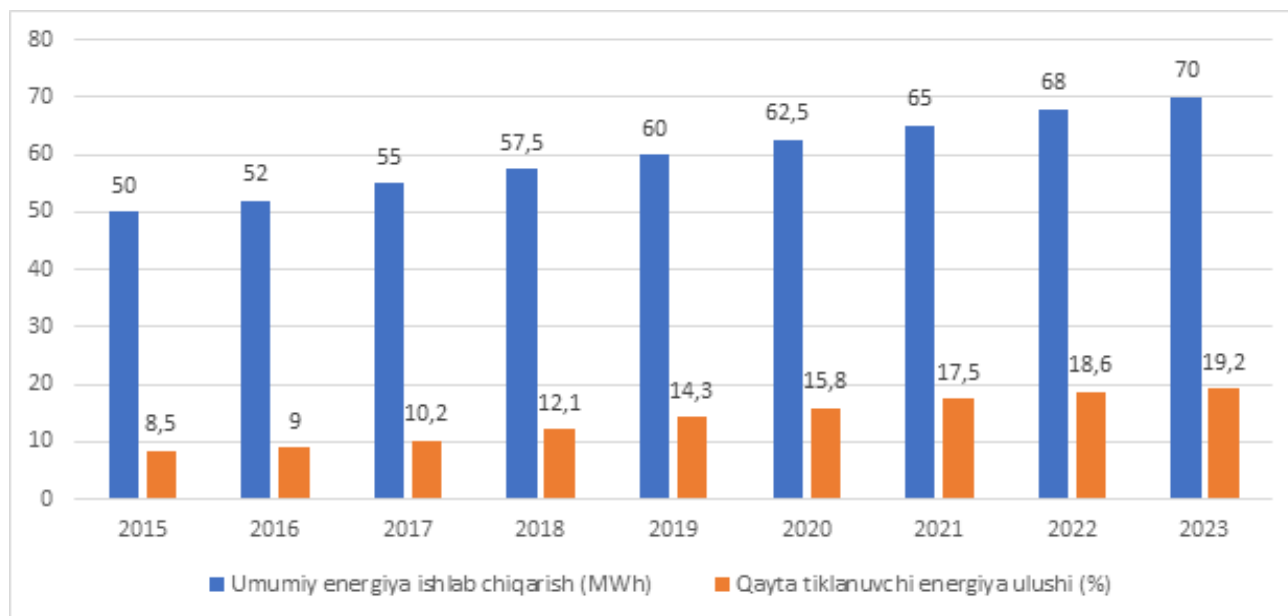
- Atrof-muhitning ifloslanishi: Sanoat korxonalari, transport vositalari va qishloq xo'jaligi faoliyati O'zbekistonning ekologik muhitiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Havo, suv va tuproqning ifloslanishi inson salomatligi, qishloq xo'jaligi unumdorligi va tabiiy ekotizimlar barqarorligiga tahdid solmoqda. Bu muammoni bartaraf etish uchun sanoat korxonalarida chiqindilarni kamaytiruvchi va tozalovchi texnologiyalarni joriy etish, avtomobillar emissiyasini nazorat qilish va ekologik jihatdan toza qishloq xo'jaligi amaliyotlariga o'tish zarur.

2015–2020-yillar kesimida elektr energiyasi iste'moli hajmi turli o'sish tendensiyasiga ega, elektr energiyasi samaradorligi esa 2020-yilga kelib 3,2 foizga ortganligini ko'rishimiz mumkin. Ayniqsa, 2020-yil elektr energiyasi iste'moli hajmi o'tgan yilga nisbatan 0,5 foizga ortganligini ko'rishimiz mumkin. Bunga sabab esa COVID-19 pandemiyasi sabab mamlakatda ko'plab korxona va zavodlar faoliyatini to'xtatishga majbur bo'ldi, bu esa o'z navbatida mamlakat iqtisodiyotiga o'z ta'sirini o'tkazmay qolmadi, qolaversa YAIM o'sishi ham o'tgan yillarga nisbatan keskin tushib ketishiga sabab bo'ldi. Keyingi yillarda esa mamlakat YAIM va energiya samaradorligining o'sish tendensiyasini ko'rishimiz mumkin, lekin bu ko'rsatkichlar 2024-yil iyun oyi ma'lumotlari bo'lganligi sababli biroz pastligini ko'rishimiz mumkin, ammo bu ko'rsatkichlar yil yakuniga qadar ortib boradi. Shu bilan birga, mamlakatda ekologik barqarorlikni ta'minlash bo'yicha qabul qilinayotgan davlat dasturlari va xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik aloqalarini qamrab olishi kerak. Yuqoridagi rasm ma'lumotlarida elektr energiyasi iste'molini ko'rib chiqqan bo'lsak, quyida esa umumiy energiya ishlab chiqarish (MWh) tarkibida qayta tiklanuvchi energiya ulushini foizlarda ko'rib chiqamiz. Bu esa o'z navbatida mamlakatda yashil iqtisodiyotga o'tishda samarali ko'rsatkichlar qatoridan joy oladi(1-rasm).

1-rasm O'zbekistonda energiya iste'moli samaradorligi (2015–2023 yillar) [4].

2015–2023-yillar davomida O'zbekistonda umumiy energiya ishlab chiqarish hajmi va qayta tiklanuvchi energiya manbalari ulushining izchil o'sib borayotganligi kuzatiladi. Diagramma ma'lumotlariga ko'ra, 2015-yilda ishlab chiqarilgan energiya hajmi 50 MWh bo'lgan bo'lsa, bu ko'rsatkich har yili ortib borib, 2023-yilda 70 MWh ga yetgan. Shu bilan birga, qayta tiklanuvchi energiya ulushi ham sezilarli darajada oshgan. Agar 2015-yilda bu ko'rsatkich atigi 8,5 foizni tashkil qilgan bo'lsa, 2023-yilga kelib u 19,2 foizga yetgan. Bu esa mamlakatda qayta tiklanuvchi energiya manbalarini joriy etish va energetika sohasini diversifikatsiya qilish borasida muhim qadamlar qo'yilayotganini anglatadi. Yildan-yilga energiya ishlab chiqarish hajmining o'sishi bilan birga, ushbu hajmdagi ekologik toza manbalar ulushining ortib borayotgani O'zbekistonning yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasida amaliy natijalar mavjudligini ko'rsatadi. Bu holat qayta tiklanuvchi energiya salohiyatining bosqichma-bosqich ishga solinayotganini va bu yo'nalishda qabul qilingan davlat dasturlarining samaradorligini tasdiqlaydi(2-rasm).

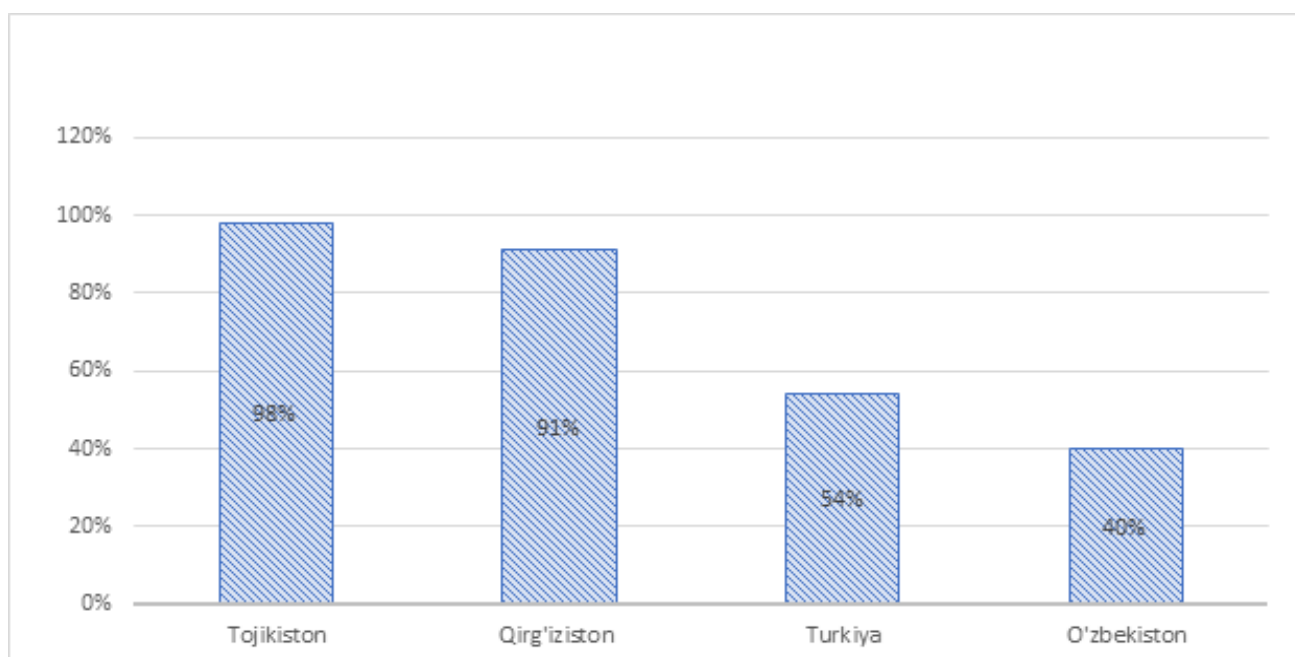
2-rasm Qayta tiklanuvchi energiya manbalarining rivojlanishi (2015–2023 yillar)[4].

Yuqoridagi rasm ma'lumotlaridan ko'rishimiz mumkinki, 2015-yilda umumiy elektr energiya ishlab chiqarish tarkibida qayta tiklanuvchi energiyalar ulushi 8,5 foizni tashkil qilgan bo'lsa, bu ko'rsatkich 2023-yilga kelib 19,2 foizga ortgan, ya'ni bu yillar kesimida o'sish tendensiyasiga ega. Albatta, bu ijobiy holat, lekin bu ko'rsatkich bir muncha pastroq. Prezidentimizning 2030-yilgacha O'zbekiston Respublikasining "yashil" iqtisodiyotga o'tishiga qaratilgan islohotlar samaradorligini oshirish bo'yicha chora-tadbirlar to'g'risidagi qarorida qayta tiklanuvchi energiya manbalarining ishlab chiqarish quvvatini 15 GVtga oshirish va ularning ulushini elektr energiyasini ishlab chiqarish umumiy hajmining 30 foizidan ko'prog'iga yetkazish [5] haqida alohida ta'kidlab o'tganlar.

Tojikiston, Qirg'iziston, Turkiya va O'zbekistonda elektr energiyasi ishlab chiqarish umumiy hajmidagi qayta tiklanuvchi energiya manbalarining ulushini foizlarda ko'rsatadi. Diagrammada ustunlar orqali har bir mamlakat uchun bu ko'rsatkich aniq aks ettirilgan:

- Tojikiston: qayta tiklanuvchi energiya ulushi eng yuqori – 98%, bu esa asosan gidroelektr stansiyalarining salohiyati bilan bog'liq.
- Qirg'iziston: 91%, bu ham ko'p jihatdan suv resurslariga tayanuvchi energiya tizimi bilan izohlanadi.
- Turkiya: 54% bilan o'rta o'rinda, bu ko'rsatkich quyosh va shamol energiyasi sohasidagi yutuqlar bilan bog'liq.
- O'zbekiston: 40% bilan eng past ko'rsatkichga ega, bu esa hali-hanuz qayta tiklanuvchi manbalarni joriy etish imkoniyatlari to'liq ishga solinmaganligini ko'rsatadi(3-rasm).

3-rasm. Elektr energiyasi ishlab chiqarish umumiy hajmida qayta tiklanuvchi energiya manbalari ulushi [4].

Ayrim mamlakatlarda suv resurslari seroblighi sababli elektr energiyasini ishlab chiqarish xarajatlari nisbatan kam. Xususan, Tojikiston ishlab chiqaradigan elektr energiyasining 98 foizi Gidroelektr stansiyalar hissasiga to'g'ri keladi. Qirg'izistonda esa mazkur ko'rsatkich 91 foizni tashkil etadi. Shu sababli mazkur mamlakatlarda tariflar ham nisbatan arzon. Turkiyada elektr energiyasi ishlab chiqarish umumiy hajmida qayta tiklanuvchi energiya manbalari ulushi 54 foizni tashkil etadi. O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya manbalarini yanada rivojlantirishning maqsadli parametrlari ishlab chiqilgan, hamda mazkur manbalar ulushini 2030-yilga borib elektr energiyasini ishlab chiqarish umumiy hajmining 40 foiziga yetkazish rejalashtirilgan.

O'zbekistonning "Yashil iqtisodiyot"ga o'tish strategiyasi muvaffaqiyatli bo'lishi uchun turli sohalarida keng qamrovli choralarni ko'rish kerak. O'zbekiston hukumati qayta tiklanadigan energiya manbalariga sarmoya kiritishni rag'batlantirish, suv resurslarini boshqarishni yaxshilash, atrof-muhitni muhofaza qilishni kuchaytirish va iqlim o'zgarishiga moslashish strategiyasini ishlab chiqishga e'tibor qaratishi kerak. Ushbu choralar O'zbekistonning iqtisodiy o'sishini barqaror va ekologik jihatdan toza qilishga yordam beradi.

O'zbekiston Respublikasining 2030-yilgacha "yashil iqtisodiyot"ga o'tish strategiyasi – bu atrof-muhitga zarar yetkazmasdan barqaror iqtisodiy o'sishga erishish yo'lida belgilangan aniq va maqsadli yo'nalishlar majmuasidir. Ushbu strategik dasturning markazida energiya samaradorligini oshirish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, chiqindilarni kamaytirish hamda aholi uchun yashil, sog'lom va barqaror muhit yaratish g'oyasi turadi. Rejalashtirilgan ko'rsatkichlar orqasida katta maqsadlar yotibdi: issiqxona gazlari chiqindilarini 2010-yildagi darajaga nisbatan 35 foizga qisqartirish, qayta tiklanuvchi energiya manbalarining ulushini elektr

energiyasi ishlab chiqarish umumiy hajmining 30 foizidan ko'proqqa yetkazish va bu borada 15 GVt quvvat yaratish ko'zda tutilgan. Bular bilan birga, sanoatdagi energiya samaradorligini kamida 20 foizga oshirish, YalMga to'g'ri keladigan energiya sarfini esa 30 foizga kamaytirish rejalashtirilgan. Suv resurslariga kelsak, 1 million gektar maydonga suvni tejovchi sug'orish texnologiyalari joriy qilinadi, bu esa ayniqsa qurg'oqchil iqlim sharoitida katta yutuq bo'ladi. Shuningdek, har yili 200 million dona ko'chat ekilib, shaharlardagi yashil maydonlar 30 foizdan ortiq darajaga kengaytiriladi. O'rmon fondi zaxiralari 90 million kub metrdan oshiriladi, bu esa ekotizimni tiklashda muhim rol o'ynaydi. Eng e'tiborga molik jihatlardan biri shuki, hosil bo'ladigan qattiq maishiy chiqindilarning 65 foizini qayta ishlash choralari ko'rilmogda. Bu kabi yondashuvlar nafaqat ekologik xavfsizlikni ta'minlaydi, balki yangi ish o'rinlari yaratish, innovatsiyalarni rivojlantirish va jamiyatni ekologik ongli yashash tarziga o'rgatishda ham katta ahamiyatga ega. Shu maqsadlarga erishish orqali O'zbekiston o'zini global "yashil iqtisodiyot" harakatining faol ishtirokchisiga aylantirmogda.

1-jadval. 2030-yilgacha O'zbekiston Respublikasida "yashil" iqtisodiyotga o'tish va "yashil" o'sishni ta'minlash dasturi doirasida amalga oshirilishi reja qilingan maqsadlar [7].

№	2030-yilgacha O'zbekiston Respublikasida "yashil" iqtisodiyotga o'tish va "yashil" o'sishni ta'minlash dasturi	Kutilayotgan natijalar
1	Issiqxona gazlarining yalpi ichki mahsulot birligiga nisbatan solishtirma ajratmalari	2010-yildagi darajadan 35 foizga qisqartirish
2	Qayta tiklanuvchi energiya manbalarining ishlab chiqarish	ishlab chiqarish quvvatini 15 GVtga oshirish va ularning ulushini elektr energiyasini ishlab chiqarish umumiy hajmining 30 foizidan ko'prog'iga yetkazish
3	Sanoat sohasida energiya samaradorligi	kamida 20 foizga oshirish
4	Yalpi ichki mahsulot birligiga to'g'ri keladigan energiya sarfi hajmi	qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishni kengaytirish hisobiga 30 foizga kamaytirish;
5	Iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida suvdan foydalanish samaradorligini sezilarli darajada oshirish	1 million gektargacha maydonda suv tejovchi sug'orish texnologiyasini joriy etish
6	Yiliga 200 million ko'chat ekish va ko'chatlarning umumiy sonini 1 milliarddan oshirish	shaharlardagi yashil maydonlarni 30 foizdan ortiqroqqa kengaytirish
7	Respublika o'rmon fondi zaxiralari	fond zaxiralari ko'rsatkichini 90 million kub metrdan ortiqroqqa yetkazish
8	Hosil bo'ladigan qattiq maishiy chiqindilarni qayta ishlash	qayta ishlash darajasini 65 foizdan oshirish

Mamlakatimiz oldida turgan asosiy muammolardan biri bu suv ta'minotidan samarali foydalanish hisoblanadi. Xuddi shu kabi, jamiyatimiz oldida turgan asosiy muammolardan yurtimizda "yashil iqtisodiyot"ni rivojlantirish orqali qutulish eng samarali usul hisoblanadi. Yuqoridagi jadval ma'lumotlarini ko'rib chiqadigan bo'lsak, 2030-yilgacha issiqxona gazlarining chiqish darajasini 35 foizga kamaytirish, shaharlarda yashil maydonlarni 30 foizga kengaytirish va 1 million gektargacha maydonda suv tejovchi sug'orish texnologiyasini joriy etish yuqorida aytib o'tilgan muammolarning samarali yechimlari sifatida qaraladi.

O'zbekistonning "Yashil iqtisodiyot"ga o'tish strategiyasi mamlakatda ekologik muammolarni hal qilish, iqtisodiy o'sish va barqaror rivojlanishni ta'minlash maqsadida ishlab chiqilgan. Ushbu strategiyaning asosiy maqsadi ekologik zararlarni kamaytirish, tabiiy resurslardan samarali foydalanish va yashil texnologiyalarni joriy etish orqali iqtisodiyotning barqarorligini oshirishdir. O'zbekistonning qulay iqlim sharoitlari va boy tabiiy resurslari bu yo'nalishda katta imkoniyatlar yaratadi, ammo mavjud muammolarni hal etish hamda tegishli resurslarni safarbar qilish zarur.

"Yashil iqtisodiyot"ga o'tish strategiyasidagi mavjud muammolarni bartaraf etish bo'yicha bir qator takliflar mavjud. Bular:

- Texnologiyalarni yangilash: Yashil texnologiyalarni keng joriy etish uchun hukumat tomonidan soliq imtiyozlari, subsidiyalar va boshqa qo'llab-quvvatlash dasturlarini kuchaytirish zarur.
- Qonunchilikni rivojlantirish: Yashil iqtisodiyotga o'tishni rag'batlantiruvchi qonunchilik bazasini yaratish, ekologik normalar va standartlarni joriy etish kerak.
- Ta'lim va kadrlar tayyorlash: Yashil iqtisodiyot bo'yicha ilmiy tadqiqotlar va ta'lim dasturlarini kengaytirish orqali malakali kadrlar tayyorlashga e'tibor qaratish lozim.

Bu taklif va xulosalar orqali O'zbekiston yashil iqtisodiyotga muvaffaqiyatli o'tib, iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta'minlashga erishishi mumkin. Qolaversa, yuqoridagi harakatlar O'zbekistonning barqaror va yashil kelajagini shakllantirishga yordam beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yashil iqtisodiyotga o'tish O'zbekiston uchun nafaqat ekologik barqarorlikni ta'minlash, balki uzoq muddatli iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlashning muhim strategik yo'nalishidir. Mavjud tahlillar shuni ko'rsatadiki, suv resurslarining tanqisligi, issiqxona gazlari chiqindilarining yuqoriligi, qayta tiklanuvchi energiya manbalarining yetarli darajada joriy etilmaganligi kabi omillar ushbu strategiyaning dolzarbligini kuchaytiradi. Shu bilan birga, xalqaro tashkilotlarning yondashuvlari va milliy qarorlar asosida olib borilayotgan islohotlar istiqbolli imkoniyatlarni yuzaga chiqarmoqda.

Mavjud muammolarni bartaraf etish va yashil iqtisodiyotga samarali o'tishni ta'minlash uchun quyidagi takliflar ilgari suriladi:

- Energiya samaradorligini oshirish: Energiya iste'molini kamaytirish va yo'qotishlarni minimallashtirish uchun sanoat va kommunal sektorlar kesimida zamonaviy texnologiyalarni joriy etish zarur.

- Qayta tiklanuvchi energiya manbalarini kengaytirish: Quyosh va shamol energiyasi loyihalarini davlat-xususiy sheriklik asosida rivojlantirish maqsadga muvofiq.

- Suv resurslarini boshqarish tizimini isloh qilish: Suv tejovchi texnologiyalarni ommalashtirish va suv infratuzilmasini modernizatsiya qilish orqali resurslardan oqilona foydalanish ta'minlanadi.

- Moliyaviy rag'batlantirish va soliq imtiyozlari: Ekologik toza texnologiyalarni joriy etayotgan xo'jalik yurituvchi subyektlar uchun moliyaviy yengilliklar belgilanishi lozim.

- Ta'lim va ilmiy salohiyatni kuchaytirish: Yashil iqtisodiyot yo'nalishida kadrlar tayyorlash va ilmiy-tadqiqot ishlarini qo'llab-quvvatlash, ayniqsa, amaliyotga yo'naltirilgan tadqiqotlar sonini ko'paytirish zarur.

Yuqoridagi takliflarning amalga oshirilishi O'zbekistonda yashil iqtisodiyot konsepsiyasining izchil joriy etilishiga, ekologik xavfsizlikning ta'minlanishiga va milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Berndtsson, R. va Tussupova, K. 2020. "The Future of Water Management in Central Asia." Suv, 12, № 8: 2241. <https://doi.org/10.3390/w12082241>
2. Jahon resurslari institutining Aqueduct tools ma'lumotlariga ko'ra. <https://www.wri.org/insights/17-countries-home-one-quarter-worlds-population-face-extremely-high-water-stress>
3. Yoqilg'i-energetika kompleksi mamlakat karbonat angidrid emissiyasining 9/10 qismini tashkil etadi. Issiqxona gazlari emissiyasi faktlar jadvali: O'zbekiston. <https://www.climatelinks.org/resources/greenhouse-gas-emissions-factsheet-uzbekistan>. Jahon resurslari instituti Iqlimni tahlil qilish ko'rsatkichlari vositasi (WRI CAIT) ma'lumotlar bazasi asosida
4. The World Bank IBRD, IDA | WORLD BANK GROUP ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tayyorlandi (World Bank Document)
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 2022-yil 2-dekabrda PQ-436-son
6. <https://www.iea.org/countries/uzbekistan/electricity>
7. <https://lex.uz/ru/docs/-6303230>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>